

บทที่ 1

บทนำ

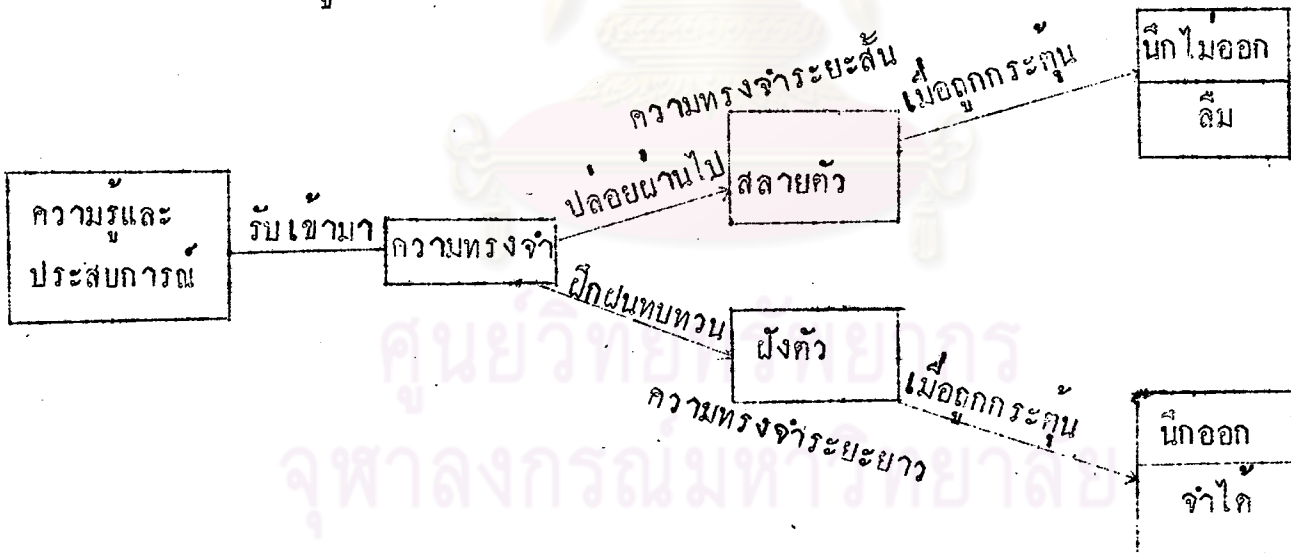

ความเป็นมาและความสำคัญของหัวข้อการวิจัย

ภาษาไทยมีความสำคัญทั้งในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ จึงควรให้รู้เรียนเห็นคุณค่า มีความรู้ทักษะและเจตคติอันถูกต้องตามความเหมาะสมแก่วัยและระดับชั้น เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคม¹

หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 กล่าวว่า จุดมุ่งหมายอันสูงสุดของการสอนภาษาไทย คือการให้เด็กสามารถใช้ภาษาอย่างแม่นยำและรวดเร็ว ครุจึงควรใช้วิธีต่าง ๆ เพื่อฝึกฝนและอบรมให้เด็กสามารถจับใจความในการฟังและการ

แผนภูมิที่ 1 ความทรงจำระยะสั้นและระยะยาว

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับร่างครั้งที่ 1, พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 7.

อ่าน และสามารถแสดงความคิดของตนด้วยการพูดและการเขียนเท่าที่จะสามารถทำได้²
 การที่เด็กจะใช้ภาษาได้แม่นยำและรวดเร็วขึ้น ต้องอาศัยการฝึกฝนทบทวน
 เพราะการฝึกฝนทบทวนช่วยให้จำสิ่งที่เรียนได้นาน ดังแผนภูมิที่ 1

จากแผนภูมิที่ 1 จะเห็นได้ว่า เมื่อเด็กจำสิ่งใดได้ในระยะสั้น ถ้าไม่ทบทวน
 จะลืมสิ่งนั้น แต่ถ้ามมีการทบทวนเด็กจะจำได้นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านภาษา
 ซึ่งถือเป็นทักษะซึ่งจะต้องได้รับการทบทวนอยู่เสมอ

ดังนั้น การฝึกฝนทางภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง นอกเหนือจากการเรียนภาษา
 วิธีหนึ่งที่จะฝึกฝนภาษาได้คือ การทำแบบฝึกหัด ซึ่งจะอ่านวรายประโยชน์แก่ครูและนักเรียน
 มาก รัชณี ศรีไพรวรรณ³ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกหัดทางภาษาไว้ว่า

1. ทำให้เด็กเข้าใจบทเรียนดีขึ้น เพราะแบบฝึกหัดทักษะจะเป็นเครื่องมือ
 ทบทวนความรู้ที่เด็กได้เรียน และทำให้เกิดความชำนาญ คล่องแคล่วในเนื้อหาวิชา
 เหล่านั้นยิ่งขึ้น

2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครู
 สามารถปรับปรุงเนื้อหา วิธีสอนและกิจกรรมในแต่ละบทเรียน ตลอดจนสามารถช่วยเด็ก
 ให้เรียนได้ดีที่สุด ตามความสามารถของเขาด้วย

3. ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลงานของตนเองได้

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503
 (พิมพ์ครั้งที่ 6, พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514), หน้า 5.

³รัชณี ศรีไพรวรรณ, "แบบฝึกหัดทักษะวิชาภาษาไทยสำหรับเด็กแรกเรียน,"
คู่มือครู - แนวความคิดและทฤษฎีบางประการเกี่ยวกับกลยุทธ์การสอนเด็กเริ่ม
เรียนที่พูดสองภาษา (พิมพ์ครั้งที่ 2, นครราชสีมา: สำนักงานศึกษาธิการเขต 11,
 2517), หน้า 410.

4. ฝึกให้เด็กทำงานตามลำพัง โดยมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ในปัจจุบันแบบฝึกหัดที่มีลักษณะชวนให้ฝึกฝนนั้น ยังมีไม่มากพอ ควรจะได้มีการจัดทำแบบฝึกหัดใหม่มากขึ้น ดังที่คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้กล่าวไว้ว่า " ควรลงทุนจัดทำแบบเรียนและอุปกรณ์ประกอบการเรียนต่าง ๆ ให้มากที่สุดที่จะเป็นไปได้ ... คู่มือครู แบบฝึกหัด และคู่มือกิจกรรมต่าง ๆ ก็ควรได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวาง"⁴ ผู้วิจัยมีความสนใจในวิชาภาษาไทยมานานแล้ว และเห็นพ้องว่าแบบฝึกหัดทางด้านนี้ยังมีน้อยนัก หากจะได้มีการรวบรวมและสร้างแบบฝึกหัดที่เป็นมาตรฐานขึ้น ก็คงจะเป็นประโยชน์ทั้งแก่ครูและนักเรียนเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ยังจะช่วยให้ผู้ที่สนใจได้เห็นว่ ภาษาไทยของเรา น่าสนใจ น่าเรียน น่าเล่น และมีคุณค่า

ในการจัดทำแบบฝึกหัดภาษาไทย ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องสระเป็นเรื่องที่ควรจัดทำเป็นอย่างยิ่ง เพราะสระเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของคำในภาษา ครูควรจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จเพื่อเป็นการวางแนวทางไปสู่การเรียนภาษาในชั้นต่อ ๆ ไป และทั้งจะเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาอื่น ๆ ดังที่ ซิดนีย์ คิมเบิลยู ไทเอ็คท์ และ ไอริส เอ็ม ไทเอ็คท์ (Sidney W. Tiedt and Iris M. Tiedt) กล่าวว่

ครูควรจัดประสบการณ์ที่จะทำให้เด็กได้รับความสำเร็จ
และมีความเพลิดเพลินในการเรียนภาษาตั้งแต่เริ่มเรียน
เพราะการเรียนภาษาเป็นวิชาที่สำคัญที่สุดในระดับประถม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา: การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม, (พระนคร: สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2518), หน้า 105.

ศึกษา เพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนในวิชาอื่น ๆ⁵

ถ้าเด็กเข้าใจเรื่องสระไม้ดีพอ ก็จะก่อให้เกิดปัญหาติดตามไปไม่สิ้นสุด ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของ ไพจิตร วัฒนากุล⁶ ซึ่งพบว่า ในการเขียนสะกดการันต์ผิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สาเหตุหนึ่งที่เกิดสะกดผิดได้แก่ การใช้สระเสียงสั้นยาวไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ยึดเสียงสั้นให้เป็นเสียงยาว เช่น หยิบหย่ง เป็น หยิบโฮยง หยักศก เป็น หยักโศก ประเภทที่สอง คือการทดเสียงจากเสียงยาวมาเป็นเสียงสั้น เช่น หยากโย่ เป็น หยักโย่ อีสาน เป็น อีสาน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะได้มีแบบฝึกหัดสระเสียงสั้น และสระเสียงยาวให้เด็กได้ฝึกโดยเฉพาะ แต่แบบฝึกหัด เรื่องสระเสียงยาว นิภา ชวนะพานิช⁷ ได้ทำขึ้นแล้ว สระเสียงสั้นก็ควรมีผู้จัดทำเป็นแบบฝึกหัดขึ้นมาด้วย เพราะแม้ว่าแบบฝึกหัดที่

⁵Sidney W. Tiedt and Iris Tiedt, "Improving the Reading Program", Elementary Teacher's Complete Ideas Handbook (6th ed., California : Prentice-Hall, Inc., 1968), P. 34.

⁶ไพจิตร วัฒนากุล, "สาเหตุแห่งการเขียนสะกดการันต์ผิดและเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดการันต์ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แผนกศิลป์ปะ กับแผนกวิทยาศาสตร์ในภาคการศึกษาที่ 7" (ปริชญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517). หน้า 99.

⁷นิภา ชวนะพานิช, "การสร้างแบบฝึกหัดภาษาไทย เรื่อง "สระเสียงยาว" สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

เกี่ยวกับเรื่องนี้ จะมีผู้ทำขึ้นบ้างแล้ว แต่กระจัดกระจายไม่รวมต่อเนื่องกัน และมักปะปนอยู่กับเรื่องอื่น ๆ กังที่ เอฟ แอด บิลโลว์ (F.L. Billows) ให้ความเห็นว่า

หนังสือแบบฝึกหัดมีมากก็จริง แต่มักเป็นประเภทผสมปนเปกัน ทำให้ความคิดกระจัดกระจายไม่รวมอยู่ในเรื่องเดียวกัน ครูจึงควรสร้างแบบฝึกหัดสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นฝึกเด็กโดยเฉพาะ จะช่วยให้เด็กกระตือรือร้นและสนใจที่จะทำมากกว่า⁸

การจัดทำสาระเสียงสั้นให้เป็นเรื่องเกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนดังกล่าว ยังเป็นแนวทางสำหรับครูที่จะสะสมไว้เป็นคลังแบบฝึกหัด ซึ่งจะได้เลือกหยิบใช้ได้ในเวลาที่ต้องการ โดยไม่ต้องเสียเวลาสร้างใหม่ เพราะการสร้างขึ้นเองใหม่ เป็นการเสียเวลามากโดยไม่จำเป็น จอห์น เจ ดีโบเออร์ และ มาร์ธา คอลแมน (John J. Deboer and Martha Dallmann) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกหัดของครูว่า "ครูบางคนสร้างแบบฝึกหัดขึ้นเอง โดยคิดว่า จะเหมาะกับความต้องการของเด็กเฉพาะรายมากกว่า การทำจากสมุดแบบฝึกหัด แม้ว่าการทำเช่นนี้จะมีคุณค่าแต่เปลืองเวลาเกินไป และไม่จำเป็นในยุคปัจจุบัน"⁹ หากได้มีการสร้างแบบฝึกหัดที่ครูจะเลือกใช้ได้ให้เหมาะสมกับเด็กและโอกาสก็จะเป็นการทุ่นเวลา และช่วยผ่อนแรงในการสร้างใหม่ เวลาอันมีค่าที่เหลือจะได้นำไปช่วยเด็กในด้านอื่น ๆ ให้มากขึ้น

⁸ F.L. Billows, "The Teacher Works Out His Own Exercises, The Techniques of Language Teaching, (London: Longman, Green and Co. Ltd., 1962), p.p. 174-5.

⁹ John J. Deboer and Martha Dallmann, The Teaching of Reading (Rev. ed., Calcutta: Oxford and IBH Co., 1967), p.p. 122-23.

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยเลือกสร้างแบบฝึกหัดสระเสียงสั้นคือ คำในภาษาไทยที่ใช้ในการอ่านเขียน อันประกอบด้วยสระเสียงสั้น มีปรากฏในหนังสือหรือแบบฝึกหัดน้อยกว่าคำที่ผสมด้วยสระเสียงยาว เป็นเหตุให้เด็กคุ้นกับสระเสียงสั้นน้อย ทำให้ขาดทักษะในการใช้ จึงจะเห็นได้จากการวิจัยของ ถวิล ลัดดาวลัย¹⁰ ซึ่งพบว่าในหมู่คำที่เด็กเขียนนั้น สระอาปรากฏร่วมกับพยัญชนะต้นที่กำหนดมากที่สุด ส่วน ฤ ฤา ฦ ปรากฏน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับคำที่ปรากฏพ้องกับหนังสือแบบเรียน สระอามีมากที่สุด ฤ ปรากฏน้อยที่สุด แต่ อัวะ เอียะ เอือะ เออะ ฤา ไม่ปรากฏเลย และยังชี้ให้เห็นว่าในเรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์นั้น เด็กมักจะนึกถึงคำ และตัวอักษรที่ใช้อยู่เสมอ

ยิ่งกว่านั้น กฎเกณฑ์ในการใช้สระเสียงสั้นคือ การลดรูปและการเปลี่ยนรูป มีความซับซ้อนเข้าใจยาก เช่น

ห + ะ + น	เปลี่ยนรูปเป็น	เห็น
ร + ะ + ก	เปลี่ยนรูปเป็น	รัก
ผ + ะ + ล	ลดรูปเป็น	ผล

หรือคำบางคำที่มีรูปการสะกดแปลก ๆ ซึ่งเป็นคำจากสระเสียงสั้น แต่นิยมอ่านลากเสียงเป็นเสียงยาว เช่น ก็ มาจาก เกาะ + เสียงโท ถ้าเด็กได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ และได้ทำแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะแล้ว ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่า เขาจะสามารถใช้สระเสียงสั้นได้แม่นยำและรวดเร็ว สอดตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้

¹⁰ ถวิล ลัดดาวลัย, "การปรากฏร่วมกันของตัวอักษรไทย" (ปริชญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต ประสานมิตร, 2508).

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อสร้างแบบฝึกหัดภาษาไทยเรื่องสระเสียงสั้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสอง
2. เพื่อสำรวจความเหมาะสมของแบบฝึกหัด ที่จะนำไปให้นักเรียนใช้โดยการสอบถามความคิดเห็นจากอาจารย์ ผู้มีประสบการณ์ทางการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสอง

สมมุติฐานของการวิจัย

แบบฝึกหัดทักษะภาษาไทยเรื่องสระเสียงสั้น สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสอง เป็นแบบฝึกหัดที่เหมาะสมที่จะนำไปให้นักเรียนฝึกฝน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรได้แก่อาจารย์ที่สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสองของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่จัดว่าเป็นโรงเรียนตัวอย่าง 6 แห่ง คือ โรงเรียนคาราคาม พญาไท สายน้ำทิพย์ หุ่นมหาเมฆ วัดใหม่ช่องลม พิบูลประชาสรรค์ จำนวน 50 คน และอาจารย์ที่สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสองของโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานครทั้งหมด 5 แห่งคือ สาธิตวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สาธิตวิทยาลัยครูสวนสุนันทา สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนทั้งหมด 40 คน

2. สระเสียงสั้นที่นำมาสร้างแบบฝึกหัดนั้น เลือกเฉพาะสระเสียงสั้นที่เป็นสระแท้หรือสระเดี่ยว ได้แก่ สระอะ อี อึ อู เอะ แอะ โอะ เอาะ และเออะ ซึ่งตรงกับเนื้อหาของหลักสูตรประโยคประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งแบ่ง

สระออก เป็นสระเสียงสั้น สระเสียงยาว สระประสม และกลุ่มสระใช้เฉพาะ ส่วนสระเสียงสั้นที่เป็นสระประสมได้แก่ เอียะ เอือะ และ อัวะ เป็นสระที่ผสมกับพยัญชนะได้น้อยค่า และมักจะเป็นคำที่ืมมาจากภาษาต่างประเทศ เช่น เจียะ เกียะ นอกจากนี้ยังเป็นคำที่เป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม ซึ่งยากสำหรับ เด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง และสอง ผู้วิจัยจึงไม่นำมารวมด้วย

ขอทดลอง เบื้องต้น

1. การใช้เกณฑ์ตัดสินความเหมาะสมของแบบฝึกหัดจากความคิดเห็นของอาจารย์ภาษาไทย ถือว่าเชื่อถือได้
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ถือว่ามีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสมสำหรับการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบฝึกหัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ความคิดเห็นของตัวอย่างประชากร ถือว่าเชื่อถือได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. การใช้แบบฝึกหัดทักษะภาษาไทย เรื่องสระเสียงสั้นจะช่วยให้ นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะด้านภาษามากขึ้น ซึ่งจะมีผลโดยตรงกับการอ่านออก เขียนได้ของนักเรียนแต่ละคน
2. แบบฝึกหัดนี้จะเป็นแนวทางช่วยครูในการเตรียมการสอน และสามารถปรับปรุงแก้ไขให้เป็นข้อสอบได้

3. แบบฝึกหัดนี้จะเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกหัดภาษาไทย สำหรับชั้น
อื่น ๆ ได้

คำจำกัดความเฉพาะของการวิจัย

แบบฝึกหัดคือ แบบที่ใช้ฝึกหัดความเข้าใจ ฝึกทักษะต่าง ๆ และทดสอบความ
สามารถของนักเรียนตามบทเรียนที่ครูสอน ว่านักเรียนเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้
มากน้อยเพียงใด ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้น แบบฝึกหัดนอกจากจะสนอง
ด้านความรู้แล้ว ในด้านจิตใจแบบฝึกหัดก็มีส่วนช่วยให้เด็กเกิดความสำเร็จ ภาคภูมิใจ
ที่ทำได้ เกิดความสนุกสนาน

สระเสียงสั้น หมายถึง สระเสียงสั้น ที่เป็นสระแท้ 9 ตัว คือ อะ อิ อี
อุ เอะ แอะ โอะ เอาะ และ เออะ

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งและสอง
ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาที่เป็นโรงเรียนตัวอย่าง 6 แห่ง และโรงเรียน
สาธิต 5 แห่ง เฉพาะในกรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย